

رویکردهای پیشگیری از فساد اداری ضرورتی اساسی در استقرار یک دولت سالم و شفاف

دکتر مهرزاد سرفرازی

گروه مدیریت دولتی، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران (نویسنده مسئول).
mehrzadsrfarazi55@gmail.com

مریم فزونی

گروه مدیریت دولتی، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران
Advocacylar@yahoo.com

شکوفه زارع

گروه مدیریت دولتی، واحد لارستان، دانشگاه آزاد اسلامی، لارستان، ایران
Zare.hmayesh@gmail.com

شماره ۳۲ / پاییز ۱۳۹۹ (جلد چهارم) / صص ۱۰-۳۳
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره سوم)

چکیده

فساد اداری بخشی از مجموعه مسایلی است که سازمان ها در دوره عمر خود به ناگزیر آن را تجربه می کنند. این مجموعه مسایل به معضلاتی اشاره دارد که به طور عمده ریشه های آن در خارج از سازمان قرار داشته ولی آثار آن سازمانها را متأثر می سازد. این معضلات به عنوان چالش هایی که همواره پیش روی مدیران هستند تلقی می شوند که به دلیل عدم کنترل سازمان بر علل پیدایی آنها، طبیعتاً کنترل آن نیز بسیار دشوار است. فساد اداری به رفتاری اطلاق می شود که ضمن آن، فرد به دلیل تحقق منافع شخصی و دستیابی به رفاه بیشتر و یا موقعیت بهتر، خارج از چارچوب رسمی وظایف یک نقش دولتی عمل می کند. فساد اداری از نظر نای رفتاری است که به دلیل جاه طلبی های شخصی، معرف انحراف از شیوه عادی انجام وظیفه بوده و به صورت تخلف از قوانین و مقررات و انجام دادن اعمالی از قبیل ارتشا، اختلاس و پارتی بازی و امثال آن تجلی می نماید. طبقه بندی های مختلفی برای پدیده ی فساد اداری وجود دارد، برخی از صاحب نظران، فساد را به دو دسته تصادفی و عمدی، برخی به فساد فردی و گروهی، برخی به فساد کلان و خرد و جمعی دیگر به فساد سیاسی، اداری، انتخاباتی، مالی و قانونی تقسیم می کنند. صاحب نظرانی نیز فساد را به سه گروه سیاه، خاکستری و سفید تقسیم می کنند. منظور از فساد اداری سیاه، کارهایی است که از نظر توده ها و نخبگان سیاسی منفور بوده و عاملان آن باید و حتماً تنبیه و مجازات شود. فساد اداری خاکستری، مترادف کارهایی است که از نظر اکثر نخبگان سیاسی منفور است؛ لیکن توده های مردم در مورد آن بی تفاوت هستند. فساد اداری سفید برابر با کارهای ظاهراً خلاف قانون است؛ اما اکثر افراد جامعه آن را آن قدر مضر و با اهمیت نمی دانند که خواستار تنبیه و مجازات عامل آن باشند. وجه اشتراک اغلب تعاریف ارائه شده درباره فساد دستگاه های اداری را می توان رشوه و سوء استفاده از موقعیت های شغلی برای نفع شخصی دانست. پیامدهای فساد اداری نیز در قالب معضلاتی مانند اختلاس، کلاهبرداری/ پارتی بازی، بی عدالتی، باج خواهی، ایجاد نارضایتی برای ذی نفعان، سرقت اموال و دارایی های سازمان، فروش اطلاعات محرمانه و مواردی از این قبلی پدیدار می گردد.